

Michał Gawlikowski

Palmyra (Syria)

Informator Archeologiczny : badania 9, 320-321

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ku XI, w centralnej części miasta, gdzie w 1971 roku podjęto prace wykopaliskowe.

Na odcinku IV przeprowadzono badania nad kolejnymi fazami osadnictwa w północno-zachodniej części miasta /sondaż do calca w zachodnim wnętrzu G/ przed powstaniem późnorzymskiej budowli z portykami. Wytyczono zarysy pięciu należących do niej wnętrz, które były usytuowane na wschód od portyku wschodniego. Poglębiono teren przy południowo-wschodnim narożniku łaźni i na północ od jednego z wnętrz kąpielowych /C/ przy przelocie z łękiem celem wyjaśnienia pewnych problemów konstrukcji i funkcji. Kontynuowano studia nad rozwarstwieniem chronologicznym odsłoniętych murów, sięgając w wnętrzu O /południowo-wschodnia część budowli/ do warstw najgłębszych.

Kontynuując odsłanianie monumentalnej budowli na odcinku XI stwierdzono, że jej południową część zajmuje szereg wnętrz na wschód /Bw-Ew/ i na zachód /Bz-Dz/ od środkowego wnętrza A. Wnętrze to jest dłuższe od wnętrz bocznych i prawdopodobnie usytuowane na wyższym poziomie sądząc z pozostałości posadzki wapienno-piaskowej na głębokości 2 m. Obserwacje stratygraficzne i analiza konstrukcji murów, otworów wejściowych, posadzek i innych elementów prowadzą do wniosku, że monumentalna budowla należy do najstarszej rzymskiej zabudowy w tym miejscu, mogła więc powstać z końcem I w.n.e.

Wśród znalezisk stamtąd należy wymienić około 60 odłamków cegieł i dachówek z odciskami stempla LEG I ITAL oraz kilka odłamków kamiennej płyty z grecką inskrypcją.

Uczestniczyliśmy ponadto w pracach ratowniczych podczas robót ziemnych zmierzających do przeprowadzenia rur wodociągowych przez teren naszych badań.

Zabytki wypożyczone przez ekspedycję UW na okres dwóch lat, powrócą w 1977 roku do magazynów Novae, gdzie przewidziana jest budowa Muzeum Archeologicznego dla znalezisk z tego terenu.

PALMYRA /Syria/

Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego w Kairze

Badania prowadził dr hab. Michał Gawlikowski. Finansowała Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze. Siedemnasty sezon badań. Starożytna dzielnica miejska I w.p.n.e. - VI w.n.e.

Kontynuując badania na terenie okręgu kultowego odsłonięto świątynię bogini Allat. Identyfikację umożliwiły odnalezione inskrypcje, które pozwalają również datować tę świątynię na połowę II w.n.e. Budowla ma wymia-

ry 19 x 9 m. W jej obrębie odsłonięto małe pomieszczenie na posąg kultowy. Dużą sensacją było odnalezienie w tym pomieszczeniu posągu bogini, który stanowił marmurową kopię słynnej Ateny Partenos. Posąg był rozbity na kilka części przy czym najbardziej ucierpiała twarz /odbity nos i uszkodzone usta/. Po złożeniu okazało się, iż miał on około 3 m wysokości /oryginał Fidiasza wykonany techniką chryzolefantyny miał 12 m wysokości/. Znaleziony zespół monet pozwala datować zniszczenie świątyni na okres tuż po roku 380 n.e. Posąg Ateny został wstawiony do świątyni dwa wieki wcześniej. Odkrycie posągu Ateny Partenos w Palmyrze rzuca nowe światło na rozpowszechnienie się motywu tego posągu w epoce rzymskiej, a istnienie takiego pomnika w Palmyrze stanowi prawdziwą rewelację.

PRILEP /S.R.Macedonia, Jugosławia/ Instytut Historii Kultury
Stanowisko : Materialnej PAN
Markowe Kule - Główna Porta w Warszawie,
Muzeum Narodowe w Prilepie

Badaniami ze strony macedońskiej kierował Boško Babić, konsultantem był prof.dr Witold Hensel, pracami terenowymi kierowała mgr Ryta Kozłowska. Finansowało Muzeum Narodowe w Prilepie. Drugi sezon badań. Twierdza z XII wieku.

W wyniku badań odsłonięto dalsze relikty architektoniczne kamiennej zabudowy obronnej, dalsze pomieszczenia oraz Małą Portę wraz z drogą dojazdową. Przeprowadzana od początku badań wykopaliskowych /sezony badawcze 1974 i 1975/ szczegółowa inwentaryzacja oraz dokumentacja rysunkowa murów, pozwoliła w sezonie 1975 na chronologiczne rozpoznanie odsłoniętego w roku 1974 i 1975 na znacznej przestrzeni, dużego zabudowania kamiennego. Obiekt ten jest jednym z głównych zabudowań twierdzy. Na podstawie techniki budowy muru oraz wyeksplorowanego materiału archeologicznego w postaci znalezisk monet, ceramiki oraz zabytków metalowych, obiekt ten można datować na koniec XII wieku.